Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

15. juuli 2021 *

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatav õigus – Määrus (EÜ) nr 593/2008 – Artiklid 3 ja 8 – Poolte valitud õigus – Individuaalsed töölepingud – Rohkem kui ühes liikmesriigis töötavad töötajad – Tugevamad seosed muu riigiga kui see, kus või kust töötaja harilikult tööülesandeid täidab või kus on tegevuskoht, mille kaudu töötaja on tööle võetud – Mõiste „sätted, millest ei saa kokkuleppega erandit teha“ – Töötasu alammäär

Liidetud kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunalul Mureș (Mureș esimese astme kohus, Rumeenia) 1. oktoobri 2019. aasta ja 10. detsembri 2019. aasta otsusega esitatud kaks eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse 30. märtsil 2020 ja 27. mail 2020, menetlustes

**DG,**

**EH**

*versus*

**SC Gruber Logistics SRL** (C-152/20),

ja

**Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi, TD**

*versus*

**SC Samidani Trans SRL** (C-218/20),

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, kohtunikud L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (ettekandja) ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Rumeenia valitsus, esindajad: E. Gane ja L. Lițu,

– Soome valitsus, esindaja: M. Pere,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja M. Carpus Carcea, hiljem M. Carpus Carcea,

olles 22. aprilli 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT 2008, L 177, lk 6; edaspidi „Rooma I määrus“) artiklite 3 ja 8 tõlgendamist.

2 Taotlused on esitatud Rumeenia veoautojuhtide ja nende tööandjate, Rumeenias asuvate äriühingute vahelistes kohtuvaidlustes veoautojuhtide töötasu suuruse üle.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

3 Rooma I määruse põhjendused 11, 23 ja 35 on sõnastatud järgmiselt:

„(11) Lepingupoolte vabadus kohaldatavat õigust valida peaks olema lepinguliste võlasuhete asjades rahvusvahelise eraõiguse süsteemi nurgakivi.

[…]

(23) Kui leping on sõlmitud nõrgema poolega, siis tuleks seda poolt kaitsta rahvusvahelise eraõiguse normidega, mis on tema huvide suhtes soodsamad kui üldnormid.

[…]

(35) Töötajat ei tohiks ilma jätta kaitsest, mis talle on antud vastavalt sätetele, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda või millest saab kõrvale kalduda üksnes töötaja huvides.“

4 Selle määruse artiklis 3 on sätestatud:

„1. Lepingu suhtes kohaldatakse lepingupoolte valitud õigust. Valik tuleb teha sõnaselgelt või [peab] nähtuma selgelt lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest. Omal valikul võivad pooled valida kas terve lepingu või üksnes mõne selle osa suhtes kohaldatava õiguse.

2. Pooled võivad igal ajal kokku leppida selles, et lepingu suhtes hakatakse kohaldama muud õigust, kui selle suhtes kohaldati varem kas käesoleva artikli alusel tehtud valiku või muude käesoleva määruse sätete alusel. Pärast lepingu sõlmimist kohaldatavas õiguses tehtud muudatused ei piira artikli 11 kohast lepingu vormilist kehtivust ega kahjusta kolmandate isikute õigusi.

3. Kui kõik muud kohaldatava õiguse valimise ajal olukorda mõjutanud asjaolud esinevad muus riigis kui riik, mille õigus kohaldamiseks valiti, ei piira poolte valik selle teise riigi õiguse nende sätete kohaldamist, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda.

4. Kui kõik muud kohaldatava õiguse valimise ajal olukorda mõjutanud asjaolud esinevad ühes või mitmes liikmesriigis, ei piira poolte otsus kohaldada muud õigust kui liikmesriigi õigust selliste [liidu] õiguse sätete kohaldamist, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda, rakendades neid vajaduse korral kohtu asukoha liikmesriigi õigusesse üle võetud kujul.

5. Poolte nõusoleku olemasolu ja kehtivus kohaldatava õiguse valiku suhtes määratakse kindlaks artiklite 10, 11 ja 13 kohaselt.“

5 Nimetatud määruse artiklis 8 on sätestatud:

„1. Individuaalne tööleping on reguleeritud õigusega, mille pooled on artikli 3 kohaselt valinud. Selline õiguse valik ei või siiski põhjustada töötaja ilmajätmist kaitsest, mis on talle ette nähtud sätetega, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2, 3 ja 4.

2. Kui pooled on jätnud individuaalse töölepingu suhtes kohaldatava õiguse valimata, on leping reguleeritud selle riigi õigusega, kus või – kui seda ei ole võimalik kindlaks teha – kust töötaja teeb harilikult oma lepingujärgset tööd. Riiki, kus töötaja harilikult töötab, ei loeta muutunuks, kui töötaja asub ajutiselt tööle teise riiki.

3. Juhul kui kohaldatavat õigust ei saa kindlaks määrata lõike 2 kohaselt, on leping reguleeritud selle riigi õigusega, kus asub töötaja tööle võtnud ettevõtja tegevuskoht.

4. Kui asjaoludest tervikuna ilmneb, et leping on tihedamalt seotud mõne teise, lõikes 2 või 3 osutamata riigiga, kohaldatakse asjaomase teise riigi õigust.“

### *Rumeenia õigus*

6 Töö- ja sotsiaalse solidaarsuse ministri määruse 28. veebruari 2003. aasta nr 64, millega kiidetakse heaks individuaalse töölepingu raammudel (Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 64 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă) (*Monitorul Oficial al României*, nr 139, 4.3.2003; edaspidi „määrus nr 64/2003“) artikli 2 lõige 1 oli sõnastatud järgmiselt:

„Tööandja ja töötaja vahel sõlmitud individuaalne tööleping peab sisaldama raammudelis sisalduvaid andmeid.“

7 Selle määruse artikli 2 lõikes 1 nimetatud raammudeli – mis oli toodud määruse lisas – jaotises N oli märgitud:

„Käesoleva individuaalse töölepingu sätteid täiendavad 24. jaanuari 2003. aasta tööseadustikku sisaldava seaduse nr 53/2003 (Legea nr. 53/2003 – Codul muncii) (*Monitorul Oficial al României*, nr 72, 5.2.2003) ja kohaldatava kollektiivlepingu sätted […]“.

## Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

### *Kohtuasi C-152/20*

8 Põhikohtuasi kohtuasjas C-152/20 käsitleb kahe Rumeenia veoautojuhi, DG ja EH – kes töötasid äriühingus SC Gruber Logistics SRL – töötasu. Nende individuaalsetes töölepingutes, mis olid koostatud nii rumeenia kui ka itaalia keeles, oli ette nähtud, et neis sisalduvaid tingimusi täiendavad seaduse nr 53/2003 sätted. Peale selle oli lepingutes märgitud, et nendega seotud vaidlused lahendab *ratione materiae* ja *ratione loci* pädev kohus. Töö tegemise koha kohta nägid lepingud ette, et „[t]ööd tehakse äriühingu asukoha/tegevuskoha/muu organiseeritud töökoha garaaži (sektsiooni/büroo/töökoja/osakonna) juures Oradea kommuunis [(Rumeenia)] ning vastavalt volitusele/lähetusele praegustest või tulevastest tarnijatest klientide asukohtades või tegevuskohtades, kõikides sihtkohtades riigis ja välismaal, kus nõutakse ka tema töökohustuste täitmisel kasutatavat sõidukit, või ükskõik missuguses muus kohas, kus töötaja veotööd teeb“.

9 DG ja EH esitasid Tribunalul Mureșile (Mureși esimese astme kohus, Rumeenia) hagi SC Gruber Logisticsi vastu, nõudes, et äriühingult mõistetaks välja vahe tegelikult saadud töötasu ja töötasu alammäära vahel, millele neil on õigus vastavalt maanteetranspordi sektori töötasu alammäära käsitlevatele Itaalia õigusnormidele; töötasu alammäär on kindlaks määratud Itaalia transpordisektori kollektiivlepinguga.

10 DG ja EH väidavad, et töötasu alammäära käsitlevad Itaalia õigusnormid on Rooma I määruse artikli 8 alusel nende individuaalsete töölepingute suhtes kohaldatavad. Kuigi need lepingud sõlmiti Rumeenias, täitsid nad oma tööülesandeid tavaliselt Itaalias. Nad väidavad, et koht, kust nende ülesannete täitmine alguse sai ja kust nad juhiseid said, samuti koht, kuhu hagejad pärast tööülesannete täitmist naasid, oli Itaalias. Lisaks täideti suurem osa nende veoülesannetest Itaalias. 15. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151) alusel väidavad DG ja EH, et neil on õigus Itaalias kehtivale töötasu alammäärale.

11 SC Gruber Logisticsi sõnul töötasid DG ja EH tema alluvuses Rumeenias registreeritud veoautode peal ning kehtivate Rumeenia õigusnormide kohaselt väljastatud veolitsentside alusel; kõik tööjuhised andis SC Gruber Logistics ning DG ja EH tegevust korraldati Rumeenias. Kõnealune äriühing väidab seetõttu, et põhikohtuasjas käsitletavate töölepingute suhtes tuleb kohaldada Rumeenia seadusandlust.

12 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul Mureș (Mureși esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [Rooma I] määruse artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et kohaldatava õiguse valik individuaalses töölepingus välistab selle riigi õiguse kohaldamise, kus töötaja harilikult töötas, või nii, et kohaldatava õiguse valimine välistab selle määruse artikli 8 lõike 1 teise lause kohaldamise?

2. Kas [Rooma I] määruse artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et töötasu alammäär, mida kohaldatakse riigis, kus töötaja harilikult töötas, kujutab endast õigust, mis kuulub „[sätete hulka], millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav“, selle määruse artikli 8 lõike 1 teise lause tähenduses?

3. Kas [Rooma I] määruse artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et Rumeenia tööseadustiku sätete äramärkimine individuaalses töölepingus on samaväärne Rumeenia õiguse valimisega, sest Rumeenias on teada, et [Rumeenia õiguse] valiku kohta tingimuse [lisamine] individuaalsesse töölepingusse [on] seadusjärgne kohustus? Teisisõnu, kui [Rooma I] määruse artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid ja riigisisene praktika, mille kohaselt peab individuaalsetes töölepingutes kindlasti olema tingimus, et kohaldatavaks õiguseks valitakse [liikmesriigi] õigus?“

### *Kohtuasi C-218/20*

13 Kohtuasja C-218/20 põhikohtuasjas käsitletakse õigust, mis kuulub kohaldamisele niisuguse Rumeenia veoautojuhi töötasu suhtes nagu DT, kes töötas Rumeenia äriühingus SC Samidani Trans SRL. DT töötas ainult Saksamaal.

14 DT individuaalne tööleping sisaldas tingimust, mille kohaselt täiendavad selle lepingu sätteid seaduse nr 53/2003 sätted. Lisaks sisaldas see täpsustavat tingimust, mille kohaselt peab töölepinguga seotud vaidlusi lahendama *ratione materiae* ja *ratione loci* pädev kohus.

15 Töölepingus ei nimetatud otsesõnu kohta, kus töötaja oma ülesandeid peab täitma. DT väidab, et koht, kust ta ülesandeid täitis ja kust ta juhiseid sai, oli Saksamaa. Peale selle olid veoautod, mida ta kasutas, pargitud Saksamaal ja veoülesanded, mida ta täitis, toimusid Saksamaa piires.

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud hagis palus Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi (veosektori töötajate ametiühing, Rumeenia) – mille liige DT on – DT nimel ja huvides, et SC Samidani Transilt mõistetaks DT kasuks välja tema tegelikult saadud töötasu ja selle töötasu alammäära vahe, millele tal oleks olnud õigus Saksa töötasu alammäära reguleerivate õigusnormide alusel. Lisaks märgib ametiühing, et DT-l on õigus saada töötasu, mis vastab Saksa õiguses ette nähtud „kolmeteistkümnenda“ ja „neljateistkümnenda“ kuu töötasule.

17 Ametiühing väidab, et DT töölepingu suhtes kohaldatakse Rooma I määruse artikli 8 alusel Saksa õigust töötasu alammäära kohta. Kuigi tema individuaalne tööleping sõlmiti Rumeenias, täitis DT tavaliselt oma ülesandeid Saksamaal. 15. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151) alusel oleks DT-l seega õigus Saksa seadusandlusega ette nähtud töötasu alammäärale.

18 SC Samidani Trans vaidleb sellele vastu ja väidab, et põhikohtuasjas kõne all oleva töölepingu pooled on konkreetselt kokku leppinud, et individuaalse töölepingu suhtes kohaldatav õigus peab olema Rumeenia tööõigus.

19 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul Mureș (Mureși esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. [Rooma I] määruse artikli 8 tõlgendus: kas kohaldatava õiguse valik individuaalses töölepingus välistab selle riigi õiguse kohaldamise, kus töötaja harilikult töötas, [või välistab] kohaldatava õiguse valimine […] selle määruse artikli 8 lõike 1 teise lause kohaldamise?

2. [Rooma I] määruse artikli 8 tõlgendus: kas töötasu alammäär, mida kohaldatakse riigis, kus töötaja harilikult töötas, kujutab endast õigust, mis kuulub „[sätete hulka], millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav“, selle määruse artikli 8 lõike 1 teise lause tähenduses?

3. [Rooma I] määruse artikli 3 tõlgendus: kas Rumeenia tööseadustiku sätete äramärkimine individuaalses töölepingus on samaväärne Rumeenia õiguse valimisega, sest Rumeenias on teada, et tööandja sõnastab individuaalse töölepingu sisu?“

## Eelotsuse küsimuste analüüs

### *Kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20 esitatud esimene ja teine küsimus*

20 Esimese ja teise küsimusega kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Rooma I määruse artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et kui individuaalse töölepingu suhtes kohaldatava õiguse valisid lepingu pooled ja kui see õigus erineb nimetatud artikli lõigete 2, 3 või 4 alusel kohaldatavast õigusest, kas siis on viimati nimetatud sätte kohaldamine välistatud, ja kui see on nii, siis millises ulatuses.

21 Kõigepealt tuleb märkida, et eelotsusetaotlustest ei nähtu, kas põhikohtuasjas kõnealused veoautojuhid on lähetatud töötajad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT 1997, L 18, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 431) tähenduses või töötajad, kes ilma lähetatud töötajaks olemata töötavad tavaliselt muus riigis kui tööandja asukohariik. Kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kindlaks teha tema menetluses olevate vaidluste faktilised asjaolud, analüüsitakse selle kohtu küsimusi üksnes Rooma I määrust silmas pidades.

22 Rooma I määruse artiklis 8 on sätestatud individuaalse töölepingu puhul kehtivad kollisiooninormide erieeskirjad, mida kohaldatakse juhul, kui sellise töölepingu täitmisel tehakse tööd vähemalt ühes muus riigis kui riik, mille õigus valiti.

23 Kõnealuse artikli lõikes 1 on ette nähtud, et individuaalne tööleping on reguleeritud õigusega, mille pooled on määruse artikli 3 kohaselt valinud, ja et selline õiguse valik ei või siiski jätta töötajat ilma kaitsest, mis on talle ette nähtud sätetega, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav lepingu suhtes vastavalt selle artikli lõigetele 2, 3 ja 4.

24 Kui need sätted pakuvad asjaomasele töötajale ulatuslikumat kaitset kui valitud õiguse omad, siis kaaluvad esimesed teised üles, samas kui valitud õigus jääb ülejäänud lepingulise suhte osas kohaldatavaks, nagu rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 43.

25 Siinkohal tuleb tõdeda, et Rooma I määruse artikli 8 lõige 2 viitab selle riigi õigusele, kus või – kui seda ei ole võimalik kindlaks teha – kust töötaja teeb harilikult oma lepingujärgset tööd.

26 Määruse artikli 8 eesmärk on seega võimaluse piires tagada nende sätete järgimine, millega nähakse ette töötaja kaitse selle riigi õiguses, kus töötaja oma kutsealase tegevusega tegeleb (vt selle kohta 18. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 44 märkis, tähendab Rooma I määruse artikli 8 õige kohaldamine seega esiteks, et liikmesriigi kohus teeb kindlaks õiguse, mis oleks olnud kohaldatav õiguse valimata jätmise korral, teeb selle järgi kindlaks eeskirjad, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda, ning teiseks, et see kohus võrdleb kaitsetaset, mille need töötajale annavad, kaitsetasemega, mille annab poolte valitud õigus. Kui kõnealustes eeskirjades ette nähtud tase tagab ulatuslikuma kaitse, tuleb kohaldada neid eeskirju.

28 Praegusel juhul näib eelotsusetaotluse esitanud kohus olevat seisukohal, et arvestades kohti, kus põhikohtuasjades kõne all olevad autojuhid tavaliselt töötasid, võivad Itaalia õiguse ja Saksa õiguse teatavad sätted töötasu alammäära kohta olla Rooma I määruse artikli 8 lõike 1 järgi kohaldatavad Rumeenia õiguse asemel, mille pooled on põhikohtuasjas kõnesolevate töölepingute suhtes valinud.

29 Küsimuse kohta, kas sellised eeskirjad kujutavad endast sätteid, millest ei saa – selle sätte tähenduses – kokkuleppel kõrvale kalduda, tuleb märkida, et kõnealuse sätte sõnastusest endast ilmneb, et seda küsimust tuleb hinnata vastavalt õigusele, mis oleks olnud kohaldatav valiku puudumisel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seega ise tõlgendama kõnealust riigisisest õigusnormi.

30 Samuti tuleb täpsustada, et kuna Rooma I määruses puuduvad kriteeriumid, mis võimaldaksid kindlaks teha, kas riigisisene eeskiri kujutab endast sätet või õigust määruse artikli 8 lõike 1 tähenduses, siis juhul, kui riigisisest õigusest ilmneb, et kokkulepetes sisalduvad eeskirjad, mis ei kuulu tingimata õiguse valdkonda, on imperatiivsed, peab kohus seda valikut järgima isegi siis, kui see erineb tema enda riigisiseses õiguses ettenähtust.

31 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 72 ja 107 märkis, võib selle riigi töötasu alammäära reguleerivaid eeskirju, kus töötaja harilikult töötas, põhimõtteliselt kvalifitseerida „säteteks, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav“ Rooma I määruse artikli 8 lõike 1 tähenduses.

32 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20 vastata, et Rooma I määruse artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui individuaalse töölepingu suhtes kohaldatava õiguse valisid selle lepingu pooled ja kui see õigus erineb nimetatud artikli lõigete 2, 3 või 4 alusel kohaldatavast õigusest, siis on selle viimati nimetatud õiguse kohaldamine välistatud, v.a „sätete [puhul], millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda“ selle õiguse alusel kõnealuse määruse artikli 8 lõike 1 tähenduses; nende sätete alla võivad põhimõtteliselt kuuluda ka töötasu alammäära käsitlevad eeskirjad.

### *Kolmas küsimus kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20*

33 Kõigepealt tuleb märkida, et kuna Euroopa Kohtul on pädevus tuletada eelotsusetaotluse esitanud kohtu kogu esitatud teabest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt selle kohta 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika), tuleb kolmandaid küsimusi käesolevates kohtuasjades mõista nii, et neis on silmas peetud Rooma I määruse artiklit 8.

34 Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab nendes küsimustes määruse artiklis 3 sisalduvale üldeeskirjale, tuleb märkida, et nagu on sedastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 22, sisaldab artikkel 8 erieeskirju töölepinguga seotud kollisiooninormide kohta.

35 Järelikult tuleb kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20 esitatud kolmandaid küsimusi, mis on neis kahes kohtuasjas esitatud veidi erinevas sõnastuses, mõista nii, et nendega soovitakse sisuliselt teada, kas Rooma I määruse artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et:

– ühelt poolt peetakse individuaalse töölepingu pooli vabaks valima sellele lepingule kohaldatavat õigust isegi siis, kui riigisisene õigusnorm kohustab lisama sellesse lepingusse tingimust, et lepingutingimusi täiendavad riigisisese tööõiguse sätted, ja

– teiselt poolt käsitatakse individuaalse töölepingu pooli nii, et nad on vabad valima selle lepingu suhtes kohaldatavat õigust isegi siis, kui õiguse valikuga seotud tingimuse on sõnastanud tööandja ja töötaja piirdub sellega nõustumisega.

36 Kõigepealt tuleb meeles pidada, et Rooma I määruse artiklis 3, millele viitab sama määruse artikkel 8, on sätestatud tahtevabaduse põhimõte kollisiooninormide valdkonnas (vt selle kohta 18. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, punkt 42, ja 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Unamar, C-184/12, EU:C:2013:663, punkt 49). See säte võimaldab lepingupooltel vabalt valida oma lepingu suhtes kohaldatavat õigust. Määruse artikli 3 lõike 1 kohaselt peab valik olema tehtud sõnaselgelt või nähtuma selgelt lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest. See valik peab nähtuma ühemõtteliselt lepingutingimustest või lepingu aluseks olevatest asjaoludest.

37 Seejärel olgu lisatud, et nõude kohta, et kohaldatavat õigust peab saama vabalt valida Rooma I määruse artikli 3 tähenduses, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et määruse nr 64/2003 artikli 2 lõike 1 ja sellele lisatud individuaalse töölepingu raammudeli tõlgendamine koos viitab sellele, et põhikohtuasjades kõne all olevate lepingute pooled on vastupidi sellele nõudele kohustatud valima Rumeenia õiguse.

38 Rumeenia valitsus väidab oma kirjalikes seisukohtades siiski, et riigisiseses õiguses ei ole ette nähtud kohustust valida lepingu suhtes kohaldatavaks õiguseks Rumeenia õigust. See oleks nii üksnes juhul, kui pooled otsustaksid oma vabal tahtel, et nad peavad järgima määrust nr 64/2003 ja koostama oma lepingu vastavalt sellele määruse lisas olevale raammudelile, mis tähendab Rumeenia tööseadustiku täiendavat kohaldamist. Niisuguse tingimuse lisamine, nagu on nimetanud eelotsusetaotluse esitanud kohus, on seega poolte poolt lepingu suhtes kohaldatava õiguse valimise tagajärg.

39 Üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata, kas niisugune liikmesriigi õiguse tõlgendus on õige, ning seega kontrollida, et asjaolu, et lepingus sisaldub Rumeenia tööseadustiku kohaldamise tingimus, ei oleks poolte kohustuse valida Rumeenia õigus vastukaja, vaid kinnitaks, et pooled on vaikimisi ja vabalt selle õiguse valinud vastavalt Rooma I määruse artiklile 3.

40 Küsimuse kohta, kas asjaolu alusel, et tööandja lisab varem koostatud töölepingusse kohaldatava õiguse valikut sisaldava tingimuse, võib asuda seisukohale, et valikuvabadus puudus – mis on vastuolus Rooma I määruse artikliga 3 –, olgu viimasena märgitud, et see määrus ei keela selliste tüüptingimuste kasutamist, mille tööandja on varem koostanud. Valikuvabadust selle sätte tähenduses võib kasutada niisuguse tingimusega nõustudes ning seda ei sea kahtluse alla ainuüksi asjaolu, et valik tehakse tingimuse alusel, mille tööandja on lepingus sõnastanud ja lisanud.

41 Eeltoodut arvestades tuleb kolmandale küsimusele kohtuasjades C-152/20 ja C-218/20 vastata, et Rooma I määruse artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et

– ühelt poolt peetakse individuaalse töölepingu pooli vabaks valima sellele lepingule kohaldatavat õigust isegi siis, kui lepingutingimusi täiendavad riigisisese õigusnormi alusel riigisisese tööõiguse sätted, tingimusel, et kõnealune riigisisene õigusnorm ei kohusta pooli valima lepingu suhtes kohaldatava õigusena riigisisest õigust, ja

– teiselt poolt käsitatakse individuaalse töölepingu pooli põhimõtteliselt nii, et nad on vabad valima selle lepingu suhtes kohaldatavat õigust isegi siis, kui õiguse valikuga seotud tingimuse on sõnastanud tööandja ja töötaja piirdub sellega nõustumisega.

## Kohtukulud

42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui individuaalse töölepingu suhtes kohaldatava õiguse valisid selle lepingu pooled ja kui see õigus erineb nimetatud artikli lõigete 2, 3 või 4 alusel kohaldatavast õigusest, siis on selle viimati nimetatud õiguse kohaldamine välistatud, v.a „sätete [puhul], millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda“ selle õiguse alusel kõnealuse määruse artikli 8 lõike 1 tähenduses; nende sätete alla võivad põhimõtteliselt kuuluda ka töötasu alammäära käsitlevad eeskirjad.**

2. **Määruse nr 593/2008 artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et**

   – **ühelt poolt peetakse individuaalse töölepingu pooli vabaks valima sellele lepingule kohaldatavat õigust isegi siis, kui lepingutingimusi täiendavad riigisisese õigusnormi alusel riigisisese tööõiguse sätted, tingimusel, et kõnealune riigisisene õigusnorm ei kohusta pooli valima lepingu suhtes kohaldatava õigusena riigisisest õigust, ja**

– **teiselt poolt käsitatakse individuaalse töölepingu pooli põhimõtteliselt nii, et nad on vabad valima selle lepingu suhtes kohaldatavat õigust isegi siis, kui õiguse valikuga seotud tingimuse on sõnastanud tööandja ja töötaja piirdub sellega nõustumisega.**

Allkirjad